

DEELOPDRACHT 4: EINDARTIKEL

'Hoe kunnen adolescenten in de leeftijd van zestien t/m achttien jaar in de gemeente Renkum betrokken worden bij de PCS?'

Course
(200600042)

Thesis Pedagogische
Wetenschappen

Names of students

Resi Beelen (5613221)
Rosa Feuilletau de Bruyn
(5623405)
Roëlle Gieling (5623987)

Workgroup teacher

Bob Horjus

Date

29/06/2015

Inhoudsopgave

Abstract	2
Theoretische inleiding en probleemstelling	3
Inleiding	3
Theoretisch kader	4
Onderzoeksopzet	5
Methoden	5
Onderzoeksdesign.....	5
Steekproefbepaling en participanten	6
Dataverzamelingstechnieken	6
Operationalisering deelvraag	7
Validiteit en betrouwbaarheid	7
Wetenschappelijke en maatschappelijke context.....	8
Resultaten	8
Deelvraag 1	8
Deelvraag 2	9
Deelvraag 3	11
Conclusie.....	13
Discussie	14
Vergelijkbare interventie.....	14
Literatuurlijst	16
Bijlage 1: Enquête jongeren	18
Bijlage 2: Vragen focusgroep	23
Bijlage 3: Interview jongerenwerkers over de PCS	24

Abstract

Het doel van dit artikel is om met behulp van kwalitatieve technieken de stimuleringsmaatregelen van maatschappelijke participatie in de Pedagogische Civil Society door adolescenten in de gemeente Renkum te inventariseren. Dataverzameling vindt plaats middels drie focusgroepen met in totaal zeventien jongeren, achttien face-to-face enquêtes zijn afgenomen en interviews met zeven jongerenwerkers. Uit de resultaten blijkt dat niet-ouderlijke opvoeders een bijdrage kunnen leveren aan het positieve klimaat tussen jongeren en de buurt. Het geven van voorbeelden van vrijwilligerswerk, persoonlijke verhalen van jongeren die vrijwilligerswerk doen en informatie over wat je ervan leert, is informatie die de jongeren een beter beeld geven over de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. Momenteel verwachten jongeren dat er niemand komt opdagen als zij iets organiseren en zij hebben bovendien weinig tijd om vrijwilligerswerk te doen. Uiteindelijk is de analyse gebruikt om vijf aanbevelingen te kunnen doen aan de gemeente Renkum omtrent de participatie van jongeren in de Pedagogische Civil Society. Deze aanbevelingen zijn het inzetten van een training voor jongerenwerkers om pro-sociaal gedrag te stimuleren, buurtgenoten met elkaar in gesprek laten gaan, jongeren mee te laten praten over probleemdefinities, de burgemeester dient in te zetten op een attractieve aanpak en het actief benaderen van jongeren voor vrijwilligerswerk.

Trefwoorden: Renkum, Pedagogische Civil Society, gemeente, tieners, kloof, jeugdparticipatie, niet-ouderlijke opvoeders, jongerenwerkers, vrijwilligerswerk

Using qualitative techniques, the objective of this article is to list the incentives for adolescents to participate in the Pedagogical Civil Society in the municipality of Renkum. The research is conducted by means of three focus groups with a total of seventeen adolescents, eighteen surveys were conducted, and seven youth workers were interviewed. The results show that non-parental educators can contribute to create a positive atmosphere between young people and the neighbourhood. Giving examples of volunteer work, personal stories of young people who volunteer, and information about what you learn from it, is information which gives young people a better idea about the possibilities for volunteer work. Moreover, young people like to receive something in return when doing volunteer work, they expect no one to show up when organizing a community activity, it is time-consuming, and they do not know where they can do volunteer work. Ultimately, the analysis is used to be able to make five recommendations to the municipality of Renkum regarding the participation of young people in the Pedagogical Civil Society. These recommendations are a training for youth workers to stimulate pro-active behaviour, stimulating conversations between residents, stimulating youth participation in problem definitions, recruiting an attractive approach by the mayor and an active approach of youth volunteering.

Keywords: Municipality of Renkum, Pedagogical Civil Society, teenagers, chasm, youth participation, non-parental educators, youth workers, volunteer work

Theoretische inleiding en probleemstelling

Inleiding

Het onderzoek betreft een kwalitatief praktijkonderzoek dat uitgevoerd is binnen de gemeente Renkum. Zoals veel andere gemeenten zet ook Renkum zich in voor het bevorderen van de Pedagogische Civil Society (PCS). Voorafgaande aan dit onderzoek was het van belang om het begrip PCS nader te definiëren. Het begrip PCS werd in 2008 geïntroduceerd door Hoogleraar Pedagogiek Micha de Winter (Hilhorst, Zonneveld & De Winter, 2012; De Winter, 2012), waarmee hij doelt op de buurtomgeving die een informele rol speelt in de opvoeding en socialisatie van de jeugd. De PCS heeft betrekking op de betekenis die vrijwillige verbanden en onderlinge betrokkenheid kunnen hebben op opvoeden en opgroeien (De Winter, 2011; De Winter, 2012). In het gedachtengoed van de PCS staan de buurt, het sociale netwerk en het sociaal kapitaal centraal (Broeders, Broenink, Duijvestijn, Franssen & Wolswinkel, 2012). Een pro-sociale PCS betreft het activeren van de eigen krachten van de buurt en kan op drie manieren worden gestimuleerd. Allereerst door de sociale context meer bij het opvoeden en opgroeien te betrekken, ten tweede kan een positief pedagogisch buurtklimaat worden gestimuleerd en tot slotte kan de vorming van sociale netwerken steun bieden bij het opvoeden en opgroeien (De Winter, 2012; Kesselring, De Winter, Horjus & Van Yperen, 2013).

Een belangrijk gegeven wat uit het WMO-beleid (2013) van de gemeente Renkum naar voren komt, is het doel om burgers actief te betrekken bij de gemeente. Deze gemeente zet zich in voor de bevordering van de PCS waarbij het uitgaan van eigen verantwoordelijkheid het hoofddoel is, het benutten van de kracht van de samenleving en het betrekken van jongeren bij vrijwilligerswerk (Renkum, 2013).

Voor dit onderzoek was het van belang om te onderzoeken hoe vrijwilligerswerk in de gemeente Renkum vormgegeven wordt. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de gemeente en de niet-ouderlijke opvoeders, actief burgerschap, in het bijzonder bij adolescenten, de PCS stimuleert.

De onderzoeksdoelstelling is om aanbevelingen te formuleren hoe jongeren een bijdrage kunnen leveren aan een positieve PCS. Hieraan gekoppeld is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd: *'Hoe kunnen adolescenten in de leeftijd van zestien tot en met achttien jaar in de gemeente Renkum betrokken worden bij de PCS?'*. De deelvragen zijn:

- Op welke wijze kunnen niet-ouderlijke opvoeders in het huidige beleid van gemeente Renkum vanuit het perspectief van jongeren bijdragen aan de participatie van jongeren in de PCS?

- Wat zijn de kansen en barrières van jongeren, in de leeftijd van zestien tot en met achttien jaar, om te participeren in de PCS?
- Hoe staan de jongerenwerkers in de gemeente Renkum tegenover het uitvoeren van vrijwilligerswerk en andere vormen van participatie door jongeren in de leeftijd van zestien tot en met achttien jaar?

Theoretisch kader

Vanuit de literatuur wordt veelvuldig aangegeven dat er naar het thema '*Pedagogische Civil Society*' weinig onderzoek is verricht (Van der Klein, Bulsink & Van der Graag, 2011; Bartelink, 2012). Toch is de PCS een begrip waar in de maatschappij de afgelopen jaren veel aandacht naar uit gaat. Met name sinds begin 2015, toen de transitie in de jeugdzorg een feit is geworden, komt dit thema steeds meer naar voren. Hierbij is het versterken van de sociale omgeving van gezinnen een voorwaarde is voor een goed functionerende civil society (Hermanns, 2009; Hilhorst et al., 2012; Kesselring et al., 2010; Kesselring, De Winter, Horjus, Van der Schoot & Van Yperen, 2012). Dit maakt de PCS een maatschappelijk relevant onderwerp om nader onderzoek naar te doen.

In een sterke PCS is er sprake van betrokkenheid tussen jongeren, ouders, vrijwilligers en buurtbewoners, wat ook 'the village' wordt genoemd (Raad voor Volksgezondheid en Zorg & de Raad voor Maatschappelijke ontwikkeling, 2008). Een sterke PCS heeft hierbij volgens Van Dijk en Gemmeke (2010) een positieve invloed op het opvoedingsklimaat, waarbij de sociale omgeving van belang is voor het opgroeien van kinderen.

Volgens de literatuur is er op dit moment weinig opvoedingsinzet van de sociale omgeving bestaande uit opvoeders die niet ouders zijn, zoals docenten, sporttrainers, burens, kennissen, familie waar de jongeren bij terecht kunnen (Sterrett, Jones, McKee & Kincaid, 2011). Hoewel ouders de primaire opvoeders zijn, kan het sociale netwerk bijdragen aan de opvoeding van jongeren door als rolmodel te fungeren of door het bieden van emotionele steun aan de jongeren (Chen, Greenberger, Farruggia, Bush & Qi Dong, 2003; van der Gaag, Klein, Bulsink, Hermens & Kroes, 2012; Kesselring, et al., 2012; Kesselring et al., 2013; Sterrett et al., 2011). Hierover blijkt uit onderzoek naar de rol van niet-ouderlijke opvoeders in de PCS dat netwerken een positief effect hebben op de betrokkenheid in een gemeenschap. Hoe meer burens opgenomen zijn in het persoonlijk netwerk, hoe meer er sprake is van een gemeenschap (Flanagan & Gallay, 2014; Flap en Völker, 2005) en hoe meer er sprake is van een PCS (De Winter, 2012; Kesselring et al., 2013).

Naast de rol die niet-ouderlijke opvoeders kunnen hebben komt uit onderzoek van Bartelink (2012) en van De Winter (2011) naar voren dat met name de actieve inzet van jongeren in de samenleving een belangrijke factor is voor een positief opvoedklimaat.

Door jeugdigen in de gemeenschap te betrekken wordt empowerment gestimuleerd onder de jongeren (Bartelink, 2012). Door inspraak en motivatie wordt de betrokkenheid bij de jeugdige vergroot (Sinclair & Wilson, 2003). Dit wil zeggen dat adolescenten kunnen bijdragen aan een positief opvoedklimaat door te participeren in de gemeenschap. Om stimuleringsmaatregelen voor adolescenten in de PCS te onderzoeken is het relevant om helder te krijgen wat onder jeugdparticipatie wordt verstaan. De definitie gebruikt door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is: "het recht dat jeugdigen hebben om als volwaardig individu deel uit te maken van de maatschappij om de gelegenheid te krijgen en te worden aangemoedigd taken op zich te nemen, verantwoordelijkheden te dragen en om hun eigen beslissingen te nemen" (Steketee, Mak, Van der Graaf, & Huygen, 2005, p. 5).

In dit onderzoek worden de stimuleringsmaatregelen, kansen en barrières voor jeugdparticipatie geïnventariseerd en geanalyseerd, waarvan Hart (1992) aangeeft dat dat kinderen leren dat bij de rechten van het burgerschap verantwoordelijkheden horen. Deelname aan gezamenlijke activiteiten is daarbij van belang. Ook speelt empowerment, het eigen vermogen, een rol (Scales, Benson, & Mannes, 2006; Scales et al. 2001; Mannes, Roehlkepartain & Benson, 2005; Commission for Children at Risk, 2003). Pauw en Verhoeff (2012) schrijven dat door de eigen inbreng van jongeren maatschappelijke betrokkenheid ontstaat. Volgens Hart (1992) ontwikkelen jongeren door deelname aan projecten vaardigheden als kritische reflectie en vergelijking van de perspectieven die essentieel zijn voor zelfbeschikking. Het voordeel hiervan is tweeledig: zelfrealisatie en de democratisering van de samenleving (Hart, 1992), wat een bijdrage kan leveren aan een goed functionerende PCS. Bovendien wordt vrijwilligerswerk door De Winter (2011) gezien als een van de belangrijkste indicatoren van sociale samenhang. Vrijwillige inzet binnen bijvoorbeeld een vereniging kan bijdragen aan het versterken van de eigen kracht en het zich eigen maken van normen en waarden aan jeugdigen, wat ten goede komt van de gemeenschap (Putnam, 2000; Knulst & Van Eijck, 2003).

Onderzoeksopzet

Methoden

Om de doelstelling te behalen zijn onderzoeksvragen opgesteld. Allereerst is onderzocht op welke wijze niet-ouderlijke opvoeders in gemeente Renkum kunnen bijdragen aan de participatie van jongeren in de PCS, de kansen en barrières van jongeren om te participeren in de PCS zijn onderzocht en er is gekeken hoe de verschillende jongerenwerkers tegenover het vrijwilligerswerk staan dat uitgevoerd wordt door adolescenten.

Onderzoeksdesign

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een mixed method design, er sprake is van zowel kwalitatief als kwantitatief onderzoek. De data is kwalitatief beschreven. Er is gekozen voor dit type onderzoek, omdat het zich richt op de interpretatieve benadering

(Migchelbrink, 2009). Aangezien de jongeren zo veel mogelijk betrokken worden bij het onderzoek, is er ook informatie van hen nodig waardoor deze onderzoeksbenadering goed aansluit bij het onderzoek (Verhoeven, 2011).

Er is voornamelijk praktijkonderzoek verricht, aangevuld door een theoretische analyse. Het doel van praktijkgericht onderzoek is het genereren van nieuwe kennis die kan helpen bij de verkenning van het probleem (Verschuren, 2009). Ook is er gekozen voor behoefteonderzoek, omdat hierdoor zo goed mogelijk bij de wensen en behoeften van alle betrokkenen aangesloten kon worden. Wat essentieel is bij dit onderzoekstype is inventariseren wat het verschil is tussen de huidige en de gewenste situatie (Migchelbrink, 2009).

Steekproefbepaling en participanten

De steekproef waarop onderzoek zich richtte bestond uit tieners uit de gemeente Renkum. Hierbij is gebruik gemaakt van een selecte steekproef, een gemakssteekproef. Er zijn zeventien jongeren bij drie jongerencentra in de gemeente Renkum bevraagd, namelijk in Oosterbeek, Doorwerth en Renkum. In de eerste focusgroep participeerde vijf jongeren, waaronder één meisje. In de tweede groep participeerde acht jongeren, waarvan één meisje en in de laatste focusgroep participeerde vier jongeren, waaronder twee meisjes. Het leerniveau van de jongeren was Voorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs (VMBO) en de etnische achtergrond was overwegend Nederlands. Bovendien is er bij ieder jongerencentrum een focusgroep gevoerd. Daarnaast zijn er in totaal zeven jongerenwerkers geïnterviewd.

Dataverzamelingstechnieken

Voor de methodische verdieping is er triangulatie verricht. Middels triangulatie worden op de kwalitatieve data-analyse meerdere dataverzamelingmethoden toegepast, waardoor de diepte, kwaliteit en de reikwijdte van de bevindingen zijn vergroot, waarbij er gebruik is gemaakt van analysetriangulatie. Analysetriangulatie wil zeggen dat er verschillende analysetechnieken binnen de dataset worden gebruikt (Van Staa & Evers, 2010). Dit is ingezet door naast focusgroepen, ook enquêtes binnen dezelfde deelnemers af te nemen.

Er is voor gekozen om direct gegevens van respondenten te verkrijgen en te verwerken. Allereerst is er face-to-face een semigestructureerde vragenlijst afgenomen. Er is deels gebruik gemaakt van een vragenlijst die door het Ministerie van Volksgezondheid en Sport (2003) die ontwikkeld is om inzicht te krijgen in de bereidheid van jongeren tot participatie in vrijwilligerswerk en hun motivatie om hieraan een bijdrage te leveren. Deze vragenlijst is aangevuld met specifieke vragen met betrekking tot het onderzoeksthema. De vragenlijst bestaat uit multiple-choice vragen en open vragen (Ministerie van Volksgezondheid en Sport, 2003).

Vervolgens hebben er drie focusgroepen plaatsgevonden met jongeren die op dat moment aanwezig waren in de jongerencentra. De vragen zijn niet in een vooraf

vastgelegde volgorde gesteld, waardoor de sfeer informeel was. Ook was er ruimte om eigen opvattingen en belevingen bespreekbaar te maken. Tijdens het interview is er tevens gebruik gemaakt van vrije observatie, waarbij relevante gebeurtenissen tijdens het interview geregistreerd zijn in een logboek.

Operationalisering deelvraag

Niet-ouderlijke opvoeders zijn opvoeders wordt in het onderzoek gedefinieerd, anders dan de ouders zelf, zoals docenten, sporttrainers, burens, kennissen of familie waar de jongeren bij terecht kunnen (Sterrett, Jones, McKee & Kincaid, 2011). In het onderzoek is voor het begrip 'jeugdparticipatie' uitgegaan van de definitie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: "het recht dat jeugdigen hebben om als volwaardig individu deel uit te maken van de maatschappij om de gelegenheid te krijgen en te worden aangemoedigd taken op zich te nemen, verantwoordelijkheden te dragen en om hun eigen beslissingen te nemen" (Steketee, Mak, Van der Graaf, & Huygen, 2005, p. 5).

Validiteit en betrouwbaarheid

Om een zo hoog mogelijke betrouwbaarheid te waarborgen is ten eerste rekening gehouden met de interbeoordelaarskwaliteit (Neuman, 2012). De focusgroepen en de interviews met de jongerenwerkers zijn door twee onderzoekers afgenomen, waarbij de één als interviewer fungeerde en de andere als observator. Op deze manier is ervoor gezorgd dat de interviews door iedere onderzoeker op dezelfde manier werd uitgevoerd en de resultaten op dezelfde wijze werden verwerkt. Daarnaast bestonden de interviews en ook de vragenlijsten uit dezelfde vragen waardoor elke participant op dezelfde vragen antwoord kon te geven. Om sociaal wenselijke antwoorden grotendeels te ondervangen is er gedurende het interview doorgevraagd, waardoor de antwoorden geconcretiseerd en verduidelijkt werden.

De uitkomsten zijn per jongeren centrum vergeleken aangezien de respons van het jongeren centrum in Renkum significant hoger lag dan die van de andere jongeren centra, doordat er in het jongeren centrum in Renkum meer jongeren aanwezig waren.

Aangezien de vragenlijst door het Ministerie van Volksgezondheid en Sport is ontwikkeld en meermaals is gebruikt, geëvalueerd en verbeterd, is ervoor gekozen om deze vragenlijst te gebruiken als basis en verder te specificeren naar de doelgroep waarbij de enquête is afgenomen. De interne validiteit wordt vergroot doordat de vragen corresponderen met datgene wat de onderzoekers beogen te meten en door het toepassen van de analysetriangulatie. Bovendien is er sprake van een lokale onderzoeksgroep. De respondenten uit de focusgroepen, de enquêtes en de interviews zijn afkomstig uit een selecte groep en er zijn voor de interviews zeven jongerenwerkers geïnterviewd. Hierdoor zijn de onderzoeksresultaten lokaal generaliseerbaar (Robson, 2002).

Wetenschappelijke en maatschappelijke context

Het onderzoek is met name exploratief van aard. Exploratief onderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek van kwantitatief en kwalitatief onderzoek en heeft als doel het verkennen van de werkelijkheid om daarin wetmatigheden te ontdekken (Tijmstra & Boeije, 2012). Er is nog weinig bekend over de rol die jongeren kunnen spelen in de PCS. Dit onderzoek levert een bijdrage om tot meer duidelijkheid te komen.

Tijdens het onderzoek is er ook rekening gehouden met informed consent (Tijmstra & Boeije, 2012). Alle participanten zijn van te voren geïnformeerd omtrent het doel van het onderzoek en welke rol zij daarin innemen. Medewerking van alle participanten was volledig anoniem, heeft op vrijwillige basis plaats gevonden en zij hadden de keuze om te stoppen met de participatie.

Resultaten

Schets van de context

Tijdens de focusgroepen heeft er een vrije observatie plaatsgevonden. Hieruit is naar voren gekomen dat het handelen niet altijd overeenkomt met wat zij vertelden in de focusgroepen. Zo gaf een jongen uit Oosterbeek aan dat respect voor elkaar en geen ruzie maken bijdraagt aan een veilige en gezellige buurt. Tijdens de vrije observatie is waargenomen dat er een conflict ontstond, wat strijdig is met de wens en het beeld dat ze uitten met betrekking tot een veilige en gezellig buurt. Tevens werd er geklaagd door de jongeren over het onterecht beschuldigend worden door de buurt vanwege overlast. Er werd echter tijdens de focusgroep door een aantal jongeren buiten vuurwerk afgestoken, wat voor overlast zou kunnen zorgen. Verder was er een verschil in sociaal gedrag waar te nemen. In de jongerencentra in Oosterbeek en Doorwerth werden de jongeren positief gestimuleerd door de jongerenwerkers: de jongeren waren aan het voetballen met de jongerenwerkers en zij werden gestimuleerd om deel te nemen aan de focusgroep, de muziek werd uitgezet en de jongerenwerkers zaten erbij tijdens de focusgroep. In het jongeren centrum in Renkum stond de muziek hard aan en werden de jongeren niet gecorrigeerd door de jongerenwerkers terwijl er sprake was van provocerend gedrag tegenover elkaar waarbij er geduwd werd en scheldwoorden werden gebruikt.

Deelvraag 1: Op welke wijze kunnen niet-ouderlijke opvoeders in het huidige beleid van gemeente Renkum vanuit het perspectief van jongeren bijdragen aan de participatie van jongeren in de PCS?

Behoeftes buurtcontact

De jongeren gaven in alle drie de jongerencentra aan dat het contact in de buurt op dit moment niet op een 'gezellige' manier verloopt. Bij het jongeren centrum in Doorwerth werd gezegd "Hier bellen ze altijd gelijk de politie en laten ze zichzelf niet eens zien". Dit ervaren de jongeren als schijnheilig gedrag en zij zouden graag willen dat de mensen dit dan persoonlijk komen melden. In Renkum wordt gezegd "de buurt is

bang voor ons” en “wij willen de oude buurt terug”, “Gewoon een buurt waar mensen iets voor elkaar over hebben”.

In Oosterbeek werd door de jongeren aangegeven dat ook ouderen welkom zijn, met als voorwaarde dat men niet gaat ‘zeuren’. Uit de enquête blijkt dat de helft van de jongeren graag meer contact zou willen met mensen in de buurt, dat zij graag met volwassenen in gesprek gaan om advies te geven over de opvoeding en dat zij het belangrijk vinden dat iedereen het naar zijn zin heeft. Daarnaast is er een deel dat aangeeft dat het hen niet kan schelen wat er in hun buurt gebeurt.

Deelname activiteiten met ouderen

Het merendeel van de jongeren zou het wel gezellig vinden als er af en toe iets georganiseerd zou worden in de buurt en zou ook zelf een bijdrage willen leveren. De meerderheid van de jongeren in Oosterbeek gaf aan bereid te zijn om vrijwillig activiteiten voor elkaar of voor de buurt te organiseren. In Doorwerth en Renkum wordt gezegd “Ik ga niet iets organiseren voor een vreemde, ik moet diegene wel kennen” en “Ik wil best iets organiseren maar de vraag is wat...”. Ook werd er in Renkum geroepen “laat ze het lekker zelf doen” en “daar heb ik geen tijd voor”. Bovendien werd er op alle locaties gezegd “er komt toch niemand als er iets georganiseerd wordt”.

Vertrouwenspersoon

Uit de gegevens van de enquête blijkt dat de meerderheid bij een niet-ouderlijke opvoeder of vriend terecht kan. In de focusgroep gaf het merendeel aan het liefst met vrienden te praten, met als onderbouwing dat vrienden je beter kennen dan een professional en dat vrienden beter te vertrouwen zijn. De meerderheid zou niet naar een professional stappen, hierbij werd geroepen; “die maatschappelijk werkers en psychologen zijn toch niet te vertrouwen want zij lullen alles door aan je ouders”. Dit sluit aan bij de gedachten van de jongerenwerkers omtrent dit thema.

Tot slot geven de jongerenwerkers aan dat er voor hen als niet-ouderlijke opvoeder ook vaardigheden zoals luistervaardigheden en inlevingsvermogen nodig zijn om een positief opvoedklimaat te creëren.

Deelvraag 2: Wat zijn de kansen en barrières van jongeren om te participeren in de PCS?

Kansen en barrières vrijwilligerswerk en organiseren activiteiten

Uit het onderzoek is gebleken dat het merendeel van de jongeren geen vrijwilligerswerk verrichten. Een enkeling helpt als vrijwilliger binnen het jongerencentrum en een ander is actief binnen een jeugd- of schoolraad. In de enquête geeft het merendeel van de jongeren vanuit het jongerencentrum in Oosterbeek en Doorwerth aan dat zij wel een bijdrage zouden willen leveren aan een veilige en gezellige buurt.

De jongeren uit Oosterbeek zouden als enigen een activiteit willen organiseren in de buurt. Zij hebben echter geen idee wat zij zouden kunnen organiseren en welke

activiteit alle doelgroepen in de buurt zou kunnen aanspreken. "Ik zou het leuk vinden om een voetbaltoernooi voor de buurt te organiseren, maar ik weet dat niet iedereen dat leuk vindt", gaf een jongere in Oosterbeek aan. Daarnaast geven de jongeren in Doorwerth en Renkum aan dat het voor hen een voorwaarde is dat wanneer zij wél iets zouden organiseren, zij dit alleen zouden doen voor personen die zij kennen. Daarbij kwam uit zowel de enquête als de focusgroep naar voren dat voor de meeste jongeren de hoeveelheid tijd die het organiseren in beslag neemt voor hen een reden is om geen activiteiten te organiseren of vrijwilligerswerk te verrichten. Eén van de jongeren gaf hierover als commentaar: "Ik ga al de hele dag naar school, dan heb ik toch geen tijd om ook nog eens activiteiten te organiseren". Ook kwam in de focusgroepen in Renkum en Doorwerth naar voren dat zij als voorwaarde stellen dat zij alleen iets zouden organiseren als er een beloning tegenover staat. "Voor niks komt de zon op", gaf een jongere aan. Daarnaast ziet het merendeel van de jongeren uit alle jongerencentra geen reden om vrijwilligerswerk te verrichten. Bovendien verwachten de jongeren in Renkum dat er niet veel mensen komen wanneer zij een activiteit organiseren. "Dan organiseren wij iets en dan komt er niemand opdagen. Zonde van onze tijd", werd hierover opgemerkt. Tevens gaf een deel van de jongeren in Doorwerth aan niet te weten waar zij moeten zijn om vrijwilligerswerk te kunnen doen. Vanuit de jongeren is behoefte aan voorbeelden van vrijwilligerswerk, een persoonlijk verhaal van een jongere die al vrijwilligerswerk doet en aan informatie over wat je ervan zou kunnen leren. Door deze informatie krijgen de jongeren een beter beeld over de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. Indien de jongeren toch vrijwilligerswerk zouden verrichten zou bij de meerderheid de voorkeur uitgaan naar het organiseren van activiteiten voor kinderen en liever niet voor gehandicaptten.

Aandragen participatie vrijwilligerswerk

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat alleen in Oosterbeek wel eens een aantal jongeren gevraagd is om vrijwilligerswerk te doen. De jongeren in Renkum en in Doorwerth zijn hiervoor echter nooit benaderd. Zij zouden het liefst benaderd willen worden via school, op straat of via Facebook en zouden de jongeren vanuit Renkum alleen vrijwilligerswerk willen verrichten als zij dit samen met vrienden kunnen doen.

Vaardigheden

De jongeren vanuit alle jongerencentra realiseren zich dat je vaardigheden opdoet als je je inzet voor de buurt. De jongeren in Oosterbeek geven aan dat je leert om dingen te regelen, plannen, netwerken, onderhandelen, leert discussiëren, je ontwikkelt sociale vaardigheden, je kunt meedenken over onderwerpen, je leert meer om voor jezelf op te komen en wordt assertiever. In Doorwerth gaven de jongeren hierover aan dat je leert te communiceren met anderen en meer respect voor en van de buurt. De jongeren vanuit Renkum merkten op dat je leert beter met elkaar om te gaan.

Invloed jongeren op gemeente

Het merendeel van de jongeren denkt dat het meepraten over wat jongeren willen veranderen in de gemeente zin heeft. Volgens de jongeren in Oosterbeek kunnen ideeën onder de aandacht worden gebracht bij mensen die er werkelijk iets mee kunnen doen, waardoor zij het gevoel hebben dat er iets mee gedaan kan worden. In Oosterbeek wordt gezegd: "Als je helemaal niets van je laat horen, wordt er sowieso niets gedaan met je ideeën. Nee heb je, ja kun je krijgen". In Doorwerth gaven de jongeren echter aan dat zij denken niet serieus te worden genomen.

Deelvraag 3: Hoe staan de jongerenwerkers in de gemeente Renkum tegenover vrijwilligerswerk dat uitgevoerd wordt door adolescenten in de leeftijd van zestien tot en met achttien jaar? Vaardigheden

De jongerenwerkers noemden verschillende kenmerken en vaardigheden van jongeren, die een bijdrage kunnen leveren aan een positief klimaat in een PCS. De meeste overeenstemming hebben respondenten over het feit dat de jongeren de buurt en de doelgroep kennen. Zij weten wat er leeft onder de andere jongeren in de buurt. Ook kennis en ervaring met het gebruik van social media wordt veelvuldig benoemd. Dit zou een positieve vaardigheid kunnen zijn die de jongeren zouden kunnen inzetten bij het leveren van een bijdrage. Bovendien beschikken zij volgens veel jongerenwerkers over een creatief denkvermogen en kunnen zij hun leeftijdsgenoten stimuleren om actief deel te nemen aan de samenleving. Volgens de jongerenwerkers zijn jongeren eerder geneigd te luisteren naar hun leeftijdsgenoten, dan naar onbekenden of ouderen. Volgens het merendeel van de respondenten zijn de jongeren eveneens kundig op het vakgebied waarin ze leren. Nieuwe inzichten en de dingen kunnen zij zien vanuit hun perspectief. Door hun kennis en vaardigheden te benutten kunnen de jongeren volgens de jongerenwerkers betrokken raken bij activiteiten in een buurt of school in hun nabije omgeving.

Jongerenwerkers waren unaniem over de kennis die jongeren op kunnen doen van de samenleving door te participeren in een organisatie, raad of activiteit. Door participatie wordt hun kennis en vaardigheden verbreed. Volgens alle jongerenwerkers zijn zelfvertrouwen, samenwerking en communicatie belangrijke vaardigheden die jongeren ontwikkelen op het moment dat zij participeren. Andere vaardigheden die worden benoemd zijn inlevingsvermogen, verantwoordelijkheid nemen, zakelijk inzicht, organisatie- en leidinggevende capaciteiten. Tevens leren zij dat veel zaken niet vanzelfsprekend zijn en zullen hierdoor nuttige ervaringen opdoen die hen kunnen helpen om te functioneren in de samenleving. Volgens de respondenten zal het per jongere verschillen welke specifieke vaardigheden zij zullen ontwikkelen, dat is namelijk ook afhankelijk van de beginsituatie. Daarnaast gaven de respondenten aan dat het hierbij van belang is dat de jongeren het zelf ook willen, anders heeft het weinig tot geen effect.

Barrières

Volgens alle jongerenwerkers is de grootste barrière om een bijdrage te leveren aan de PCS de tijdsinvestering. Veel jongeren hebben weinig tijd door school, werk, sport en andere vrijetijdsbestedingen. Daarnaast wordt door de jongerenwerkers aangegeven dat zij denken dat de meeste jongeren zich wel willen inzetten, maar dat zij hier graag een tegenprestatie of vergoeding voor willen ontvangen. Op deze manier is er geen sprake van vrijwilligerswerk. Bovendien wordt aangegeven dat jongeren de indruk hebben dat andere buurtbewoners negatief over hen denken en vooroordelen over jongeren hebben. Dit is volgens de jongerenwerkers een belangrijke reden waardoor jongeren zich niet inzetten voor hun omgeving. Jongeren hebben volgens hen waardering nodig om gestimuleerd en gemotiveerd te worden. Negatieve ervaringen werken contraproductief.

Participatie

Op dit moment kan er volgens de jongerenwerkers gesproken worden van een kloof in de buurt tussen volwassenen en jongeren. Jongerenwerkers zijn zich ervan bewust dat de jongeren een leeftijd hebben waarin zij op ontdekking zijn naar hun eigen identiteit en zich hierdoor bewust afzijdig houden van volwassenen. De meeste respondenten zijn echter wel van mening dat de deelname van jongeren aan een organisatie of activiteit de afstand tussen deze twee doelgroepen zou kunnen verkleinen.

Wanneer jongeren actief participeren in een organisatie of activiteit, zijn zij 'genoodzaakt' om samen te werken en te communiceren met collega's en/of vrijwilligers. Zij zijn dus gekoppeld aan en afhankelijk van anderen en is er sprake van een sociale verbinding. Tevens wordt de sociale verbinding vergroot doordat zij verantwoordelijkheid krijgen en waardering ontvangen voor hun inzet, kennis en vaardigheden. Positieve motivatie is volgens de jongerenwerkers een belangrijk aspect voor hun sociale verbinding met de maatschappij, omdat dit hen het gevoel geeft dat zij van belang zijn binnen een team.

Het merendeel van de respondenten denkt dat jongeren die participeren in een organisatie, raad of activiteit meer invloed kunnen uitoefenen op zaken die zij belangrijk vinden. Zij zijn van mening dat jongeren veel meer invloed kunnen uitoefenen op voor hen belangrijke zaken dan zij zich realiseren. Belangrijk is ook, dat hun inbreng dan ook daadwerkelijk vruchten afwerpt. Dit is echter wel afhankelijk van de mate van inspraak binnen die organisatie, raad of activiteit.

Er werden enkele activiteiten benoemd waarmee jongeren een invulling kunnen geven aan de PCS. Een belangrijk gegeven dat werd benoemd is dat jongeren betrokken moeten worden bij maatschappelijke projecten, eigen activiteiten laten ontwikkelen met het oog op brede inzet van deze activiteit. Buurtactiviteiten komen hierbij het meeste naar voren. Onder deze activiteiten worden bijvoorbeeld een buurtbarbecue, toernooien, een straatspeeldag en eventuele buurtactiviteiten rondom nationale feestdagen

benoemd. Daarnaast kunnen zij ook met ondersteuning van het jongerenwerk activiteiten voor hun eigen doelgroep organiseren. Veelal activiteiten waarin hun eigen inzet middels waardering wordt beloond, waardoor zij het gevoel van trots krijgen voor wat zij hebben gepresteerd, zijn van belang.

Conclusie

Om de doelstelling, het vaststellen hoe jongeren tussen de zestien en achttien jaar een significante bijdrage kunnen leveren aan de PCS, te beantwoorden zijn drie onderzoeksvragen opgesteld. Allereerst is onderzocht op welke wijze niet-ouderlijke opvoeders kunnen bijdragen aan de participatie van jongeren in de PCS. Vervolgens zijn de kansen en barrières van jongeren om te participeren in de PCS geïnventariseerd. Ten slotte is gekeken hoe de verschillende jongerenwerkers in de PCS tegenover het vrijwilligerswerk staan dat uitgevoerd wordt door adolescenten.

Naar aanleiding van het onderzoek zijn er verschillende kansen en barrières te noemen voor jongeren om te participeren in de PCS in de gemeente Renkum. Kansen zijn dat jongeren de buurt kennen en kennis hebben van moderne technieken als communicatiemiddel waardoor de communicatie verbeterd kan worden. Jongeren geven ook aan dat zij het liefst via social media, school of op straat benadert willen worden. Zij beschikken over een creatief denkvermogen en kunnen hun leeftijdsgenoten stimuleren om actief deel te nemen aan de samenleving. Bovendien is het een kans dat het merendeel van de jongeren het van belang vindt om mee te denken en invloed uit te oefenen op zaken aangaande hun buurt. Op deze manier worden de kansen op jeugdparticipatie vergroot en ontstaat er meer kans op sociale verbinding in de buurt. Een barrière is de stroeve communicatie met de buurt op dit moment. Er is behoefte aan meer contact met de buurt, een vreedzame manier van conflicten oplossen en een vertrouwenspersoon onder de jongeren. Jongeren weten niet waar zij moeten zijn om vrijwilligerswerk uit te kunnen voeren. Uit de resultaten blijkt dat jongeren van mening zijn dat niet-ouderlijke opvoeders een bijdrage kunnen leveren aan het positieve klimaat tussen jongeren en de buurt waarbij gestreefd kan worden naar een buurt waar conflicten vreedzaam worden opgelost.

De betrouwbaarheid van het onderzoek is vergroot door gebruik te maken van twee interviewers tijdens de focusgroepen en er is doorgevraagd om sociaal wenselijke antwoorden te voorkomen. Hierbij kan enerzijds opgemerkt worden dat het rumoerig was waardoor de aandacht van de jongeren mogelijk niet optimaal was. Anderzijds gaf het de jongeren misschien juist ruimte om eerlijke antwoorden te geven in de focusgroep, omdat de aandacht van de niet-deelnemende jongeren niet gericht was op de focusgroep. Bovendien is er door de muziek aan te laten staan ingespeeld op een zo natuurlijk mogelijke situatie.

De respondenten uit de focusgroepen, de enquêtes en de interviews zijn afkomstig uit een selecte, lokale groep en er zijn voor de interviews zeven jongerenwerkers geïnterviewd. Hierdoor zijn de onderzoeksresultaten lokaal generaliseerbaar (Robson, 2002).

Discussie

Vergelijkbare interventie

Het resultaat dat er een kloof is tussen jongeren en de buurt, waardoor de buurt- en jeugdparticipatie vermindert komt ook naar voren in de gemeente Wijk Bij Duurstede. Bij deze gemeente is in 2008 de interventie 'op stap met de burgemeester' ingezet om deze kloof te verminderen, waarbij de burgemeester een attractieve aanpak van hangjongeren stimuleert. Deze aanpak is een balans tussen enerzijds het geven van ruimte en ondersteuning en anderzijds het uitoefenen van toezicht. Volgens Schöttelndreier en De Winter (2011) komt naar voren dat deze benaderingswijze in de context van een vrije democratische samenleving het meeste effect oplevert. Het is een benadering die wordt gekenmerkt door een combinatie van het serieus nemen van jongeren en het stellen van duidelijke grenzen. Daarnaast is erkenning van problemen van de jongeren en van de buurtbewoners gezamenlijk van belang. De burgemeester gaat persoonlijk op probleemsituaties af, hij legt relaties met zowel jongeren als ouderen, ondersteunt gerechtvaardigde wensen en waar nodig gebruikt hij ook heel duidelijk zijn gezag en doorzettingsmacht (Schöttelndreier & De Winter, 2011). Het is echter wel van belang om, indien deze interventie in gemeente Renkum geïmplementeerd wordt, rekening te houden met het feit dat de interventie in Wijk bij Duurstede gericht is op de doelgroep hangjongeren. De jongeren binnen de gemeente Renkum zijn niet allemaal per definitie hangjongeren. Uit toekomstig onderzoek zou moeten blijken of de resultaten van Wijk bij Duurstede generaliseerbaar zijn voor andere gemeenten en of deze methode evidence-based is.

Methoden

Uit de literatuur blijkt dat er tot op heden relatief weinig onderzoek gedaan is naar de PCS. Hoewel dit onderzoek nieuwe en bruikbare informatie brengt omtrent de perceptie van jongeren op de PCS zijn er wel een aantal kanttekeningen te plaatsen.

Allereerst is er binnen dit onderzoek sprake van lokale generaliseerbaarheid, de data die gebruikt is heeft alleen betrekking op de jongeren die naar een jongerencentrum gaan. Daarbij zijn niet alle leerniveaus opgenomen in het onderzoek. Dit is deels ondervangen doordat er triangulatie is toegepast. Hierdoor is de diepte, kwaliteit en de reikwijdte van de bevindingen uit de data vergroot. Daarnaast is hierop ingespeeld doordat er in het kwalitatieve onderzoek gebruik is gemaakt van een bewust doelgerichte steekproef van deelnemers (jongeren bij jongerencentra) om zo gericht mogelijke opvattingen te verzamelen. Binnen het onderzoek is saturatie behaald aangezien er na drie focusgroepen, de door achttien jongeren ingevulde enquêtes en de interviews met

verschillende jongerenwerkers geen nieuwe uitspraken werden gedaan of andere uitkomsten naar voren kwamen.

Tevens is gebleken dat de enquête erg lang was, waardoor de laatste twee vragen niet altijd volledig werd ingevuld. De vragen zijn in het onderzoek dus ook niet meegenomen, aangezien hier geen betrouwbare conclusies aan konden worden verbonden. Bovendien hebben de onderzoekers hun taalgebruik aan moeten passen tijdens het interview, omdat sommige begrippen voor hen te moeilijk waren. Ook een aantal vragen in de enquête waren voor de jongeren onduidelijk. Dit is deels ondervangen doordat vooraf aangegeven is dat de onderzoekers en de jongerenwerkers beschikbaar zijn voor vragen over de enquête. Bovengenoemde punten hebben mogelijk invloed gehad op de volledigheid en de diepgang van de beantwoording van sommige vragen.

Gedurende het onderzoek bleek ook de dataverzameling meer tijd te vergen dan van te voren was ingecalculleerd. Een andere volgorde van de opzet, waarbij eerder gestart wordt met de dataverzameling zou een positieve bijdrage kunnen leveren aan de generaliseerbaarheid van het onderzoek. Indien er meer tijd was geweest voor de dataverzameling zou er naast de jongerencentra ook elders data worden verzameld wat de generaliseerbaarheid zou kunnen verhogen. Tevens kwamen tijdens het verwerken van de data nieuwe vraagstukken naar voren, waar geen gelegenheid meer voor was om hierover de jongeren opnieuw te bevragen.

Aanbevelingen

De onderzoeksgroep doet de volgende aanbevelingen:

- 1) Bevorderen dat jongeren participeren in de samenleving; mee laten praten over probleemdefinities en oplossingsrichtingen. Er moet rekening worden gehouden met de hoeveelheid tijd die de participatie in beslag neemt, de buurtgenoten moeten worden gemotiveerd en aangestuurd om aanwezig te zijn wanneer zij iets organiseren en er moet duidelijke uitleg worden gegeven wat de mogelijkheden van participatie zijn en wat je van vrijwilligerswerk kan leren.
- 2) Trainingen inzetten ter stimulatie pro-sociaal gedrag voor jongerenwerkers binnen Solidez en de gemeente om de kloof tussen jongeren en de buurt te verkleinen.
- 3) De burgemeester stimuleert een attractieve aanpak van de jongeren. Deze aanpak is een balans tussen enerzijds het geven van ruimte en ondersteuning en anderzijds het uitoefenen van toezicht. Dit kan worden gezet door de buurt zelf op een vreedzame manier conflicten te laten oplossen.
- 4) Jongeren, omwonenden en professionals gaan op een constructieve wijze met elkaar in gesprek gaan over het gebruik van de publieke ruimte.

- 5) De gemeente zoekt actief contact met jongeren, via Facebook, school of op straat, om hen te stimuleren tot vrijwilligerswerk of het organiseren en bijwonen van activiteiten in de buurt.

Literatuurlijst

- Bartelink, C. (2012). *Wat werkt bij het versterken van het sociale netwerk van gezinnen?* Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Broeders, A., Broenink, N., Duijvestijn, P., Fransen, N., & Wolswinkel, L. (2012). *Opvoeden samen met de buurt. Buurtanalyse en eindconclusies*. Amsterdam: DSP-groep BV.
- Chen, C., Greenberger, E., Farrugia, S., Bush, K., & Dong, Q. I. (2003). Beyond parents and peers: The role of important non-parental adults (VIPs) in adolescent development in China and the United States. *Psychology in the Schools, 40*(1), 35-50.doi:10.1002/pits.10068
- Commission on Children at Risk. (2003). *Hardwired to connect: The new scientific case for authoritative communities*. New York: Institute for American Values New York.
- De Winter, M. (2011). *Verbeter de wereld, begin bij de opvoeding. Vanachter de voordeur naar democratie en verbinding*. Den Haag: SWP.
- De Winter, M. (2012). The Educative Civil Society as Remedy. In *Socialization and Civil Society* (pp. 35-55). Sense Publishers.
- Flanagan, C., & Gallay, E. (2014). Adolescents' theories of the commons. *Advances in Child Development and Behavior, 46*, 33-55.doi:10.10zestien/B978-012-800285-8.00002-9
- Gaag van der, R., Klein, M., Bulsink, D., Hermens, F., & Kroes, W. J. (2012). *Tien cases uit de pedagogische civil society: professionals en vrijwilligers werken samen*. Verwey-Jonker Instituut.
- Gemeente Renkum. (2013). WMO-beleid prestatieveld 4 Vrijwilligerswerk en mantelzorg. Vrijwilligers verbinden, 'Samen doen' in Renkum. *Gemeente Renkum*. Verkregen uit: <http://www.gemeenterenkum.nl>
- Hart, R., A. (1992). *Children's Participation. From Tokenism to Citizenship*. Florence: Unicef.
- Hermanns, J. (2009). *Het opvoeden verleerd*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Hilhorst, P., Zonneveld, M., & De Winter, M. (2013). *De gewoonste zaak van de wereld: Radicaal kiezen voor de pedagogische civil society*. RMO, Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.
- Kesselring, M., De Winter, M., Horjus, B., Van de Schoot, R., & Van Yperen, T. (2012). Do parents think it takes a village? Parents' attitudes towards non-parental adults' involvement in the upbringing and nurture of children. *Journal of Community Psychology, 40*(8), 921-937.doi:10.1002/jcop.21497

- Kesselring, M., De Winter, M., Horjus, B., & Van Yperen, T. (2013). Allemaal opvoeders in de pedagogische civil society. Naar een theoretisch raamwerk van een ander paradigma voor opgroeien en opvoeden. *Pedagogiek*, 33(1), 5-20.
- Kesselring, M., Gemmeke, M., & Geschiere, M. (2010). CJG kan opvoedkundige kracht van de omgeving versterken: De pedagogische civil society en het CJG. *Jeugd en Co Kennis*, 4(3), 19-28. doi:10.1007/BF03089332
- Knulst, W.P., & Van Eijck, K. (2003). *Vrijwilligers in soorten en maten II*. Tilburg: Universiteit van Tilburg.
- Mannes, M., Roehlkepartain, E. C., & Benson, P. L. (2005). Unleashing the power of community to strengthen the well-being of children, youth, and families: an asset-building approach. In: *Child Welfare*, 84(2), achtien.
- Migchelbrink, F. (2009). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam: SWP.
- Ministerie van VWS (2003). *Kennis, Innovatie, Meedoen. Beleid begrotingssubsidies VWS*. Rijswijk: ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport.
- Neuman, W.L. (2012). *Understanding Research*. Boston: Pearson Education Inc.
- Pauw, L. & Verhoeff, C. (2012). *Handboek De Vreedzame Wijk*. Maartensdijk: Eduniek/CED-Groep.
- Putnam, R. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Schuster.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling. (2008). *Tussen flaneren en schofferen Een constructieve aanpak van het fenomeen hangjongeren*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling & Raad voor de Volksgezondheid & Zorg. (2008). *Versterking voor gezinnen: versterken van de village. Pre-advies over gezinnen en hun sociale omgeving*. Den Haag: RMO/RVZ.
- Robson, C. (2002). *Real world research: A resource for social scientists and practitioner-researchers* (Vol. 2). Oxford: Blackwell.
- Scales, P. C., Benson, P. L., & Mannes, M. (2006). The contribution to adolescent well-being made by nonfamily adults: An examination of developmental assets as contexts and processes. *Journal of Community Psychology*, 34(4), 401.
- Scales, P. C., Benson, P. L., Roehlkepartain, E. C., Hintz, N. R., Sullivan, T. K., & Mannes, M. (2001). The role of neighborhood and community in building developmental assets for children and youth: A national study of social norms among American adults. *Journal of Community Psychology*, 29(6), 703-727.
- Schöttelndreier, M., & De Winter, M. (2011). Op stap met de burgemeester - *De autoritatieve aanpak van hangjongeren in Wijk bij Duurstede*. Den Haag: RMO
- Sinclair, I., & Wilson, K. (2003). Matches and mismatches: The contribution of carers and

- children to the success of foster placements. *British Journal of Social Work*, 33(7), 871-884. doi:10.1093/bjsw/33.7.871
- Steketee, M., Mak, J., van der Graaf, P., & Huygen, A. (2005). *Jeugdparticipatie wat levert het op?* Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Sterrett, E. M., Jones, D. J., McKee, L. G., & Kincaid, C. (2011). Supportive Non-Parental Adults and Adolescent Psychosocial Functioning: Using Social Support as a Theoretical Framework. *American Journal of Community Psychology*, 48(3-4), 284-295. doi:10.1007/s10464-011-9429-y
- Sundeen, R. A., Raskoff, S. A., Garcia, M. C. (2007). Differences in Perceived Barriers to Volunteering to Formal Organizations: Lack of Time Versus Lack of Interest. *Nonprofit Management and Leadership*, 17 (3), 279-300.
- Tijmstra, J., Boeje, H. (2012). *Wetenschapsfilosofie in de context van de sociale wetenschappen*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Van der Klein, M., Bulsink, D., Van der Graag, R. (2012). Pedagogische civil society voor beginners. Hoe professionals en vrijwilligers goed kunnen samenwerken rond jeugd en gezin. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Van der Zee, F. (2004). Kennisverwerving in de empirische wetenschappen, de methodologie van wetenschappelijk onderzoek. Groningen: BMOOO.
- Van Dijk, M., & Gemmeke, M. (2010). *De kracht van de pedagogische civil society: Versterking van een positieve sociale opvoedingomgeving*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Van Staa, A., L., & Evers, J., C. (2010). 'Thick analysis': strategie om de kwaliteit van kwalitatieve data-analyse te verhogen. *KWALON*, 15 (1), 5-12.
- Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek?* Den Haag: Boom Lemma Uitgevers
- Verschuren, P. (2009) *Praktijkgericht onderzoek: ontwerp van organisatie- en beleidsonderzoek*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Bijlagen

Bijlage 1: Enquête jongeren

Deze enquête is ontwikkeld om zicht te krijgen op de visie van jongeren op de samenleving als gemeenschap. In de enquête worden voornamelijk vragen gesteld over vrijwilligerswerk. Onder vrijwilligerswerk wordt verstaan dat je iemand helpt of dat je iets goeds doet voor de maatschappij, zonder dat je daar geld voor krijgt. Een maatschappelijke stage via school, het organiseren van een voetbaltoernooi in je straat of het uitlaten van de hond van de burens.

Er zijn geen goede of slechte antwoorden. Succes met invullen en als er vragen zijn, stel ze gerust!

Algemeen

1. Wat is je leeftijd?

.....

2. Je volgt:

- VMBO
- HAVO
- VWO
- Anders, namelijk:

.....

3. Jouw woonplaats is:

.....

4. Je bent een:

- Jongen
- Meisje

5. Jouw nationaliteit is:

.....

ONDERDEEL A

1. Ik heb regelmatig contact met andere mensen in mijn buurt.

- Ja
- Nee

Omschrijf kort hoe dit contact eruit ziet:

(Denk hierbij aan het contact met de burens, volwassenen, kinderen en andere jongeren)

.....
.....
.....

2. Het kan mij niet schelen wat er in mijn buurt gebeurt.

- Ja
- Nee
- Geen mening

3. Ik zou graag met volwassenen willen praten over hoe zij jongeren moeten benaderen.

- Ja
- Nee

4. Ik zou volwassenen graag adviseren over hoe zij om kunnen gaan met jongeren van zestien tot achttien jaar.

- Ja
- Nee

5. Ik vind het belangrijk dat iedereen in de buurt het naar zijn zin heeft.

- Ja
- Nee

6. Ik zou graag een bijdrage leveren aan een veilige en gezellige buurt.

- Ja
- Nee

7. Als er een (sport)activiteit zou zijn met ouders en jongeren zou ik meedoen.

- Ja
- Nee

8. Ik zou een activiteit willen organiseren voor de buurt.

- Ja
- Nee

9. Ik heb vrienden waar ik terecht kan als ik ergens mee zit.

- Ja
- Nee

10. Er is een volwassene, anders dan mijn ouders, bij wie ik voor steun terecht kan.

- Ja
- Nee

11. Ik zou graag meer met mijn buren en/of mensen in de wijk omgaan.

- Ja
- Nee

12. Ik ben lid van een vereniging of organisatie (bijvoorbeeld sportclub).

- Ja
- Nee

13. Meepraten over wat jongeren willen heeft geen zin, omdat je daar toch zelf geen invloed op hebt.

- Ja
- Nee

14. Ik heb het gevoel dat ik kan meepraten over onderwerpen die zich in de gemeente afspelen.

- Ja
- Nee

ONDERDEEL B

Kruis bij onderstaande vragen het antwoord aan waar je het mee eens bent of wat op jou van toepassing is. Er zijn meerdere opties mogelijk.

1. Als ik ergens mee zit, dan praat ik hier het liefste over met

- Vrienden
- Docent
- Ouders
- Broertjes of zusjes
- Buren

- Andere familieleden
- Sporttrainer
- Anders, namelijk:

2. Door aan te sluiten bij een organisatie, raad of activiteit krijg je:

- Zelfvertrouwen
- Kennis van de samenleving
- Meer vrienden
- Een prettig contact met volwassenen
- Een voldaan gevoel
- Inspraak in bepaalde thema's
- Meer invloed op zaken die jongeren belangrijk vinden

3. Ik ben actief binnen de:

- Schoolkrant
- Schoolraad
- Jeugdraad
- Kerk/moskee
- Eigen buurt of woonplaats
- Ander vrijwilligerswerk,
namelijk:.....

4. De volgende redenen zouden het voor mij moeilijk maken om vrijwilligerswerk te gaan doen

- Ik weet te weinig over vrijwilligerswerk.
- Ik heb niet genoeg tijd om vrijwilligerswerk te doen.
- Ik krijg er niet voor betaald.
- Ik ben weleens onzeker over mezelf en wat ik kan.
- Ik ben niet in staat het te doen (heb een lichamelijke of geestelijke beperking).
- Ik vind Renkum geen leuke gemeente.
- Ik vind dat het niet mijn verantwoordelijk is.
- Ik heb geen vervoer.
- Ik mag geen vrijwilligerswerk doen.
- Ik weet niet waar ik moet zijn om vrijwilligerswerk te doen.
- Andere reden, namelijk:
- Er is voor mij geen reden om geen vrijwilligerswerk te doen.

5. Ik zou het liefst vrijwilligerswerk doen voor:

- Oudere mensen
- Kinderen
- Gehandicapten
- Dieren
- Milieu
- Mensen uit een andere cultuur
- Scholen
- Gezinnen

6. Voor vrijwilligerswerk zou ik het liefst benadert willen worden via:

- Facebook
- Twitter

- Via school
- Op de sportclub
- Flyers tijdens het uitgaan
- Via de krant
- Via een tijdschrift
- Via een reclamebord
- Via de telefoon
- Op straat (in de buurt of in de stad)
- Via de mail

7. De volgende informatie zou mij helpen om een beter beeld te krijgen over de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk:

- Voorbeelden van vrijwilligerswerk dat ik zou kunnen doen.
- Een persoonlijk verhaal van een jongere die vrijwilligerswerk doet.
- Een bijeenkomst is waar je vragen kan stellen over vrijwilligerswerk.
- Wat ik zou kunnen leren van vrijwilligerswerk.
- Hoe ik vrijwilligerswerk kan gebruiken om later meer kans te maken op een goede baan.
- Anders, namelijk.....

ONDERDEEL C: Kruis in de volgende tabel aan wat het beste bij jou aansluit.

Activiteiten voor vrijwilligerswerk		Doe ik absoluut niet	Doe ik niet graag	Neutra al	Vind ik o.k.	Doe ik Graag
1.	Koken voor iemand of een organisatie					
2.	Helpen in een sportcentrum					
3.	Hulpleerkracht zijn op een basisschool					
4.	Bij ouderen op bezoek gaan					
5.	Het geven van een sportles of muziekles					
6.	Computerles geven aan ouderen					
7.	Bijles geven aan mede leerlingen					
8.	Met kinderen uit een dagverblijf spelen					
9.	Boodschappen doen voor mensen					
10.	Mensen helpen in de tuin of met klussen in huis					

Ik zou vrijwilligerswerk doen:		Waar	Niet waar
1.	Als het voor een goed doel is		
2.	Als het mij een goed gevoel zou geven		
3.	Als ik er een beloning voor zou krijgen		
4.	Als ik er een diploma voor zou krijgen		
5.	Als ik er nieuwe vrienden door kan maken		
6.	Als ik er iets van kan leren		
7.	Als ik een netwerk kan opbouwen voor later		
8.	Als ik iets kan doen wat ik al kan		
9.	Als ik iemand ermee zou helpen		
10.	Als ik vrijstelling krijg van schoollessen		
11.	Als het voor mijn eigen club is		
12.	Voor mijn eigen familie		
13.	Voor mijn hele buurt		
14.	Voor mijn eigen cultuur		
15.	Alleen voor bekenden		
16.	Voor onbekenden		

Overige opmerkingen:

.....

Bedankt voor het invullen van de vragenlijst!

Bijlage 2: Vragen focusgroep

Uitleg Pedagogische Civil Society: Gezellige, veilige buurt waarbij mensen iets voor elkaar over hebben en voor elkaar doen, zonder dat er iets tegen overstaat. Dus zodat je ook bij je burens of bij iemand anders in de buurt terecht kan met vragen of misschien wel boeken kunt ruilen of sportactiviteiten kunt doen.

1. Wat vind jij belangrijk aan een buurt?
2. Zijn er dingen die je in de buurt graag anders zou zien. En zo ja, wat zou je anders willen zien?

3. Op welke manier vind jij dat jongeren kunnen bijdragen aan een goede sfeer in de buurt?
4. Wat zijn volgens jou de redenen voor jongeren om geen bijdrage te leveren aan een gezellig buurt? En wat zijn juist redenen om dit wel te doen?
5. Wat zou voor jou een voorwaarde zijn om iets te doen voor een ander, zoals bijvoorbeeld boodschappen, de hond uitlaten, iemand bijles geven, oppassen etc.
6. Ben jij weleens gevraagd om iets te doen voor de buurt/club of iets anders? Hoe vond je dat?
7. Welke kwaliteiten kan je volgens jou ontwikkelen door mee te doen in een organisatie, raad of activiteit? En bij het uitvoeren van vrijwilligerswerk?
8. Wat zijn volgens jou personen waar jongeren het eerst naar toe gaan wanneer zij ergens mee zitten? En naar wie zou jij gaan als je ergens mee zit?
9. Denk jij dat je door je aan te sluiten bij een organisatie, raad of activiteit, meer invloed kunnen uitoefenen op dingen die jij belangrijk vindt? En zo ja, heb je daar een voorbeeld van?
10. Met welke activiteiten denk je dat jongeren een invulling kunnen geven aan de gezellig buurt?

Bijlage 3: Interview jongerenwerkers over de PCS

De gemeente wil de eigen kracht van burgers versterken om een "Pedagogische Civil Society" te creëren. Dit houdt in dat een wijk meer een gemeenschap wordt, waardoor mensen met vragen bij elkaar terecht kunnen en de professional als het ware niet nodig hebben voor lichte hulpvragen. De volgende vragen zijn geformuleerd om een indruk te krijgen betreffende uw visie over de input van de school en de gemeente om een positieve Pedagogische Civil Society (PCS) te creëren. Wanneer er in dit interview gesproken wordt over jongeren, worden jongeren in de leeftijd van zestien t/m achttien bedoeld.

1. Ik ben een:
 - Ouder
 - Jongerenwerker
 - Docent
 - Anders, namelijk _____
2. Wat zijn volgens u vaardigheden van jongeren die kunnen bijdragen aan een positief klimaat in de buurt of op school?
3. Wat zijn volgens u de barrières voor jongeren om een bijdrage te leveren aan een PCS?

4. Welke vaardigheden ontwikkelen jongeren volgens u door te participeren in een organisatie, raad of activiteit?
5. Wat zijn volgens u personen waar de jongeren het eerst naar toe gaan wanneer zij ergens mee zitten?
6. Voelen jongeren door mee te doen aan een organisatie of activiteit zich volgens u minder geïsoleerd van volwassenen? Kunt u dit toelichten?
7. Denkt u dat jongeren meer kennis van de samenleving krijgen door te participeren in een organisatie, raad of activiteit? Kunt u dit toelichten?
8. Hoe wordt volgens u de sociale verbinding door te participeren in een organisatie of activiteit bij jongeren vergroot?
9. Denkt u dat jongeren door te participeren in een organisatie, raad of activiteit, zij meer invloed kunnen uitoefenen op zaken die zij belangrijk vinden? Kunt u dit toelichten?
10. Middels welke activiteiten denkt u dat jongeren een invulling kunnen geven aan de pedagogische civil society? Kunt u dit toelichten?
11. Welke vaardigheden/competenties heeft u naar uw mening nodig om te werken vanuit de visie van de PCS?